Kansainvälisten osaajien tarve ei pääty koronaan

1.4.2020

Osaajapula yritysten kasvun esteenä

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) julkaisi alkuvuodesta 2019 Suomen työmarkkinoiden nykytilaa luotaavan katsauksen, jossa yhdeksi strategiseksi painopisteeksi määriteltiin osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen (TEM 2019). Työmarkkinoiden toimivuudelle haasteen muodostaa etenkin väestörakenteen kehitys; maan väestö harmaantuu vauhdilla, työikäisten lukumäärä laskee vuosi vuodelta, ja lisäksi viime vuosina nähdyt syntyvyysluvut eivät lupaa tilanteeseen helpotusta jatkossakaan. Yhtenä keskeisenä ratkaisukeinona osaajapulaa lievittämään TEM:n raportti nostaakin kansainvälisten osaajien rekrytointiin panostamisen.

Toistaiseksi Suomen houkuttelevuus korkean osaamistason maahanmuuttajien keskuudessa on ollut verrattain vähäistä (TEM 2019). Tätä voi hyvällä syyllä pitää pettymyksenä, ottaen huomioon muun muassa maamme jatkuvan menestyksen erilaisissa elämänlaatua mittaavissa kansainvälisissä vertailussa (Tilastokeskus 2019). Tätä haastetta ratkomaan onkin vuonna 2017 valtioneuvoston toimesta käynnistetty poikkihallinnollinen Talent Boost -toimenpideohjelma, jonka tavoitteena on kansainvälisten osaajien houkuttelun, maahanmuuton ja Suomessa pysymisen edistäminen. Nykyisen hallituksen myötä ohjelmaa on jatkettu ja entisestään laajennettu.

Myös korkeasta työllisyysasteesta pitkään nauttineessa Etelä-Pohjanmaan maakunnassa moni toimiala on viime aikoihin asti kamppaillut rekrytointiongelmien kanssa (TEM 2020). Maakunta ei ole perinteisesti tunnettu kansainvälisyydestään; esimerkiksi vuoden 2018 lopussa sen asukkaista vieraskielisiä oli väkilukuun suhteutettuna vähiten koko maassa, vain 2,2 prosenttia (Etelä-Pohjanmaan liitto 2019_1). Etelä-Pohjanmaan liiton vuonna 2019 laatimassa kansainvälistymisen toimintaohjelmassa tunnustetaankin avoimesti, että maakunnan kansainvälistämisessä riittää työsarkaa (Etelä-Pohjanmaan liitto 2019_2). Ohjelma peräänkuuluttaakin ulkomaisen työvoimapotentiaalin parempaa hyödyntämistä eteläpohjalaisten yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi.

Maaliskuussa Seinäjoella järjestetyssä Talent Boost Roadshow -aamiaistapahtumassa oli aiheena yritysten kansainvälinen rekrytointi. Vinkkejä jakamassa Katri Raevuori Business Finlandista.

Viime aikoina maakunnassa onkin ryhdytty aktiivisempiin toimiin kansainvälistymisen edistämiseksi. Yksi tuore esimerkki tästä on helmikuussa työnsä aloittanut Seinäjoen ammattikorkeakoulun hallinnoima Kokka kohti Etelä-Pohjanmaata -hanke, jonka tavoitteena on vastata maakunnassa vallitsevaan osaajapulaan. Tähän pyritään muun muassa saattamalla yhteen alueen kansainvälisiä opiskelijoita ja ulkomaalaista työvoimaa alueen yritysten kanssa, sekä lisäämällä yritysten valmiuksia kansainvälisten osaajien rekrytoimiseksi. Tavoitteena on myös maakunnallisen, eri organisaatioiden yhteistyöhön nojaavan Talent Hub -Etelä-Pohjanmaan toiminnan käynnistäminen, valtakunnallista Talent Boost -konseptia mukaillen.

Koronavirus muutti talouden suunnan, ainakin hetkeksi

Välillä elämä osoittaa kuitenkin yllätyksellisyytensä. Alkuvuodesta maailmalla levinnyt koronavirus (COVID-19) on aiheuttanut paitsi akuutin terveyskriisin, myös talouskriisin. Erilaiset valtioneuvoston määräämät rajoittamistoimet, joiden tavoitteena on hidastaa epidemian etenemistä, ovat saaneet Suomenkin lähes pysähdyksiin. Myös moni eteläpohjalainen yritys on äkillisesti ajautunut erittäin tukalaan tilanteeseen, ja siksi on ymmärrettävää, että uusien osaajien rekrytointi tai kansainvälinen kasvu eivät juuri tällä hetkellä ole

päällimmäisenä agendalla.

On kuitenkin hyvä yrittää nähdä akuuttia kriisitilannetta pidemmälle. Perimmäinen työvoimatarve ei ole koronaviruksen myötä häviämässä, ja osaajapula tulee jatkossakin koskettamaan monia toimialoja ja maantieteellisiä alueita. Suomen väestönkehitys aiheuttaa työmarkkinoiden toimivuudelle tulevaisuudessa yhä vakavampia haasteita. Tuskin kukaan kykenee vielä ennustamaan, miten pitkään meneillään oleva poikkeustilanne kestää, tai miten vakavia vaikutuksia talouteen sillä tulee olemaan. Varmaa on kuitenkin se, että tästäkin suosta noustaan, ja silloin myös kansainvälisille osaajille on yhä enemmän kysyntää.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SeAMK) toimii päätoteuttajana helmikuussa 2020 alkaneessa ja Euroopan sosiaalirahaston rahoittamassa Kokka kohti Etelä-Pohjanmaata -hankkeessa (2020-2022). Osatoteuttajina hankkeessa toimivat Into Seinäjoki, Sedu, Suomen Yrittäjäopisto sekä Kauhajoen kaupunki. Kokka kohti Etelä-Pohjanmaata on osa Kokka kohti Suomea -hankekokonaisuutta, joka toteuttaa valtioneuvoston poikkihallinnollista Talent Boost -toimenpideohjelmaa.
Marko Kelahaara
Projektipäällikkö, FM
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

LÄHTEET

Etelä-Pohjanmaan liitto$_1$. 04.11.2019. Kieli ja kansalaisuus. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Etelä-Pohjanmaan liitto. [Viitattu 27.03.2020]. Saatavana: https://www.epliitto.fi/kieli_ja_kansalaisuus

Etelä-Pohjanmaan liitto$_2$. 19.11.2019. Elinvoimaa kansainvälisyydestä – Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen toimintaohjelma. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Etelä-Pohjanmaan liitto. [Viitattu 27.03.2020]. Saatavana: https://www.epliitto.fi/images/Elinvoimaa_kansainvalisyydesta_2019.pdf

TEM. 26.02.2019. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemys Suomen työmarkkinoista – työmarkkinoiden nykytila, kehitysnäkymät ja tavoitetila. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 27.03.2020]. Saatavana: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161398/TEM_4_2019_TEM_n%C3%A4kemys_Suomen_ty%C3%B6markkinoista.pdf

TEM. 2020. Etelä-Pohjanmaan ammattibarometri, 1/2020. [Verkkosivu]. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 27.03.2020]. Saatavana: https://www.ammattibarometri.fi/vertailu.asp?maakunta=etelapohjanmaa&vuosi=20i&kieli=

Tilastokeskus. 05.12.2019. Suomi maailman kärjessä. [Verkkosivu]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 30.03.2020]. Saatavana: https://www.stat.fi/tup/satavuotias-suomi/suomi-maailman-karjessa.html